

**Απαντήσεις πανελληνίων θεμάτων στις Αρχές Οικονομικής
Θεωρίας**

15/06/2019

ΘΕΜΑ Α

A1.

α. Σωστό, σελ. 17.

β. Λάθος, σελ. 133.

γ. Σωστό, σελ. 154.

δ. Σωστό, σελ. 165.

ε. Λάθος, σελ. 136.

A2.

1 – γ, σελ. 21.

2 – β, σελ. 180.

ΘΕΜΑ Β

B1.

α) (σελ. 167 - 8)

Πληθωρισμός κόστους: Η άποψη ότι ο πληθωρισμός είναι αποτέλεσμα υπερβάλλουσας ζήτησης δεν εξηγεί γιατί υπάρχει πληθωρισμός και σε περιόδους χαμηλής σχετικά ζήτησης, δηλαδή σε περιόδους ανεργίας και μείωσης του εισοδήματος, όπως στη περίπτωση της χώρας Α.

Ο πληθωρισμός κόστους τονίζει το ρόλο των εργατικών σωματείων και τη δύναμη των ολιγοπωλίων. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, τα εργατικά σωματεία ή, ορισμένα απ' αυτά έχουν αρκετή δύναμη, ώστε να μπορούν να πετυχαίνουν αυξήσεις των μισθών και ημερομισθίων, ακόμα και όταν υπάρχει ανεργία. Από τη μεριά τους τα μεγάλα μονοπώλια και ολιγοπώλια έχουν αρκετή δύναμη στην αγορά, ώστε να μεταβιβάζουν τις αυξήσεις του κόστους, που προκαλούνται από την αύξηση των εργατικών μισθών, στους αγοραστές αυξάνοντας την τιμή του προϊόντος. Πολλά, όμως, από τα προϊόντα αυτά αποτελούν πρώτη ύλη για την παραγωγή άλλων αγαθών, που σημαίνει αύξηση του κόστους και της τιμής τους. Κατ' αυτόν τον τρόπο η αρχική αύξηση του κόστους σε ορισμένους κλάδους διαχέεται σε ολόκληρη την οικονομία, με αποτέλεσμα, την αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών.

Είναι φανερό ότι η παραπάνω διαδικασία μπορεί να ξεκινήσει τόσο από τα εργατικά σωματεία (αύξηση μισθών) όσο και από τις επιχειρήσεις (αύξηση κερδών). Στον πληθωρισμό κόστους ανήκει φυσικά και η περίπτωση που η αύξηση του κόστους προέρχεται από την αύξηση της τιμής ορισμένων βασικών πρώτων υλών και ενέργειας, κυρίως της τιμής του πετρελαίου. Η αύξηση της τιμής του πετρελαίου που πέτυχαν κατά το 1973 και 1979 οι χώρες του ΟΠΕΚ (OPEC) είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα πληθωρισμού κόστους.

β) (σελ. 166)

Πληθωρισμός δε σημαίνει ένα υψηλό επίπεδο τιμών, αλλά ένα συνεχώς ανερχόμενο επίπεδο τιμών. Η ποσοστιαία μεταβολή του επιπέδου των τιμών (ή του δείκτη τιμών) μέσα σε μια ορισμένη χρονική περίοδο ονομάζεται ρυθμός πληθωρισμού. Έτσι, όταν λέμε ότι ο ρυθμός πληθωρισμού είναι 6%, όπως εδώ, εννοούμε ότι το επίπεδο των τιμών του τρέχοντος έτους είναι 6% υψηλότερο από αυτό του προηγούμενου έτους.

γ) (σελ. 166)

Αποταμιευτές: Ο πληθωρισμός μειώνει την αξία των αποταμιεύσεων. Τα άτομα που πλήττονται περισσότερο είναι οι μικροί αποταμιευτές που δεν έχουν τη δυνατότητα έγκαιρης και ασφαλούς επένδυσης των χρημάτων τους. Είναι φανερό ότι ο πληθωρισμός αποτελεί αντικίνητρο για αποταμίευση. Έτσι, σε περιόδους έντονου πληθωρισμού αυξάνεται η κατανάλωση και μειώνεται η αποταμίευση.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. (σελ. 13)

Συνειδητά ή ασυνείδητα το νοικοκυριό παίρνει τρεις οικονομικές αποφάσεις σχετικά με τη χρησιμοποίηση του εισοδήματός του: (α) πόσο μέρος του εισοδήματός θα καταναλώσει, δηλαδή θα δαπανήσει για αγορά διάφορων αγαθών και πόσο θα αποταμιεύσει, δηλαδή θα φυλάξει για να δαπανήσει στο μέλλον, (β) το μέρος που θα καταναλωθεί, σε ποια προϊόντα και σε ποιες αναλογίες θα δαπανηθεί, και (γ) το μέρος του εισοδήματός που θα αποταμιευθεί, πότε θα χρησιμοποιηθεί και για ποιο σκοπό.

Οι αποφάσεις αυτές του νοικοκυριού επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες, όπως: (α) Το μέγεθος του εισοδήματός, (β) το μέγεθος του νοικοκυριού και την ηλικία των μελών του. Όσο μεγαλύτερο είναι το νοικοκυριό, τόσο μεγαλύτερο είναι και το μέγεθος της κατανάλωσης. Επίσης, διαφορετικά προϊόντα αγοράζει μια οικογένεια με μικρά παιδιά απ' ό,τι μια οικογένεια με ηλικιωμένα άτομα, (γ) η γεωγραφική θέση όπου είναι εγκατεστημένο, (δ) το κοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο ζουν τα μέλη του.

Βασική επιδίωξη του νοικοκυριού και κριτήριο ταυτόχρονα για τη λήψη των πιο πάνω αποφάσεων είναι η όσο το δυνατόν πληρέστερη ικανοποίηση των αναγκών του με βάση το δεδομένο εισόδημα που έχει στην διάθεση του.

Γ2.

α) (σελ. 154 – 155)

άτομο Λ: 150.000 € (δε λαμβάνεται υπόψη)

$$\text{άτομο Μ: } 150.000 - \frac{10}{100} * 150.000 = 135.000\text{€}$$

$$\text{άτομο Ν: } 135.000 - \frac{10}{100} * 135.000 = 121.500\text{€}$$

Η ποσότητα χρήματος που δημιουργήσε η εμπορική τράπεζα από τις παραπάνω συναλλαγές είναι: $135.000 + 121.500 = 256.500\text{€}$

β) (σελ. 154 – 155)

άτομο Λ: 150.000 € (δε λαμβάνεται υπόψη)

$$\text{άτομο Μ: } 150.000 - \frac{20}{100} * 150.000 = 120.000\text{€}$$

$$\text{άτομο Ν: } 120.000 - \frac{20}{100} * 120.000 = 96.000\text{€}$$

Η ποσότητα χρήματος που δημιουργήσε η εμπορική τράπεζα από τις παραπάνω συναλλαγές είναι: $120.000 + 96.000 = 216.000\text{€}$

Άρα, εάν η Κεντρική Τράπεζα αυξήσει το ποσοστό των ρευστών διαθεσίμων από 10% σε 20%, η μεταβολή στην ποσότητα χρήματος που θα δημιουργήσει η εμπορική τράπεζα, βάσει των εξεταζόμενων συναλλαγών, είναι: $216.000 - 256.500 = - 40.500\text{€}$, δηλαδή θα έχουμε μείωση σε αυτήν.

γ) (σελ. 153)

Είναι γεγονός ότι υπάρχουν δυο σοβαροί περιορισμοί στις δανειοδοτήσεις. Ο ένας προέρχεται από την πολιτική και τους κανονισμούς που επιβάλλει η Κεντρική Τράπεζα, όπως ο **καθορισμός του ποσοστού των ρευστών διαθεσίμων**. Τα ρευστά διαθέσιμα είναι ένα απόθεμα χρημάτων που οφείλει να κρατάει η εμπορική τράπεζα στο ταμείο της. Για παράδειγμα, όταν η Κεντρική Τράπεζα καθορίσει το ποσοστό των ρευστών διαθεσίμων στο 20%, τότε οι εμπορικές τράπεζες είναι υποχρεωμένες για κάθε 100 ευρώ που καταθέτουν οι πελάτες τους, να κρατούν στο ταμείο τους 20 ευρώ και έχουν δυνατότητα να δανείσουν τα υπόλοιπα 80 ευρώ.

ΘΕΜΑ Δ

Δ1.

	Αγαθό Α		Αγαθό Β		Αγαθό Γ	
Στάδια	Αξία	Προστιθέμενη	Αξία	Προστιθέμενη	Αξία	Προστιθέμενη

Παραγωγής	Πώλησης (σε ευρώ)	Αξία (σε ευρώ)	Πώλησης (σε ευρώ)	Αξία (σε ευρώ)	Πώλησης (σε ευρώ)	Αξία (σε ευρώ)
1 ^ο	70.000	70.000	80.000	80.000	50.000	50.000
2 ^ο	120.000	50.000	110.000	30.000	80.000	30.000
3 ^ο	150.000	30.000	170.000	60.000	120.000	40.000
4 ^ο	200.000	50.000	220.000	50.000	200.000	80.000
		200.000		220.000		200.000

Δ1. (σελ. 135)

Αγαθό Α

1^ο στάδιο: Αξία Πώλησης = Προστιθέμενη Αξία = 70.000

2^ο στάδιο: Προστιθέμενη Αξία = 120.000 – 70.000 = 50.000

3^ο στάδιο: Προστιθέμενη Αξία = 150.000 – 120.000 = 30.000

4^ο στάδιο: Προστιθέμενη Αξία = 200.000 – 150.000 = 50.000

Σύνολο Προστιθέμενης Αξίας = 70.000 + 50.000 + 30.000 + 50.000 = 200.000

Αγαθό Β

1^ο στάδιο: Αξία Πώλησης = Προστιθέμενη Αξία = 80.000

2^ο στάδιο: Αξία Πώλησης = 80.000 + 30.000 = 110.000

3^ο στάδιο: Αξία Πώλησης = 110.000 + 60.000 = 170.000

4^ο στάδιο: Αξία Πώλησης = 170.000 + 50.000 = 220.000

Σύνολο Προστιθέμενης Αξίας = 80.000 + 30.000 + 60.000 + 50.000 = 220.000

Αγαθό Γ

1^ο στάδιο: Αξία Πώλησης = Προστιθέμενη Αξία = 50.000

2^ο στάδιο: Αξία Πώλησης = 50.000 + 30.000 = 80.000

3^ο στάδιο: Αξία Πώλησης = 80.000 + 40.000 = 120.000

4^ο στάδιο: Προστιθέμενη Αξία = 200.000 – 120.000 = 80.000

Σύνολο Προστιθέμενης Αξίας = 50.000 + 30.000 + 40.000 + 80.000 = 200.000

Δ2. (σελ. 135)

Α.Ε.Π. σε τρέχουσες τιμές = 200.000 + 220.000 + 200.000 = 620.000

Φυσικά στο Α.Ε.Π. θα πρέπει να περιλαμβάνεται μόνον η αξία του τελικού προϊόντος (ή των τελικών προϊόντων, όπως εδώ, του Α, του Β και του Γ) ή η προστιθέμενη αξία κάθε σταδίου, αλλά ποτέ η συνολική αξία όλων των σταδίων. Για την οικονομία το άθροισμα της προστιθέμενης αξίας όλης της παραγωγής πρέπει ως σύνολο να είναι ίσο με την αξία αγοράς όλων των τελικών αγαθών και υπηρεσιών. Το Α.Ε.Π., επομένως, είναι η συνολική προστιθέμενη αξία της παραγωγής όλων των οικονομικών - παραγωγικών μονάδων της οικονομίας.

Δ3. (σελ. 168 – 169)

α)

οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός = 10% * πληθυσμός = 0,1 * 2.000 = 200 άτομα

πληθυσμός = οικονομικά ενεργός (ή εργατικό δυναμικό) + οικονομικά μη ενεργός

$$\Leftrightarrow 2.000 = \text{οικονομικά ενεργός} + 200$$

$$\Leftrightarrow \text{οικονομικά ενεργός (ή εργατικό δυναμικό)} = 1.800 \text{ άτομα}$$

$$\text{ποσοστό ανεργίας} = \frac{\text{αριθμός ανέργων}}{\text{εργατικό δυναμικό}} * 100 = \frac{360}{1.800} * 100 = 20\%$$

β)

$$\text{εργατικό δυναμικό} = \text{απασχολούμενοι} + \text{άνεργοι} \Leftrightarrow 1.800 = \text{απασχολούμενοι} + 360$$

$$\Leftrightarrow \text{απασχολούμενοι} = 1.440 \text{ άτομα}$$

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Μαρία Μαλαγκονιάρη, Οικονομολόγος - Εκπαιδευτικός

Σχολιασμός:

Θέμα Α: Θέμα θεωρίας με ζητούμενα τα οποία απαιτούν καλή γνώση της εξεταστέας ύλης αφού καλύπτουν μεγάλο μέρος της. Ιδιαίτερα λεπτομερειακό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί το Α2.2.

Θέμα Β: Θέμα θεωρίας επιμερισμένο σε αρκετά υποερωτήματα το οποίο χαρακτηρίζεται ως βατό, αλλά μη αναμενόμενο αφού η ίδια ενότητα εξετάστηκε και στα περσινά θέματα των Πανελλαδικών Εξετάσεων.

Θέμα Γ: Θέμα συνδυαστικό το οποίο εμπεριέχει θεωρία από το πρώτο κεφάλαιο της ύλης, επιμερισμένη σε υποερωτήματα η οποία χαρακτηρίζεται ως εύκολη και άσκηση από το όγδοο κεφάλαιο της ύλης, επιμερισμένη σε αρκετά υποερωτήματα η οποία λύνεται με κλασική μεθοδολογία.

Θέμα Δ: Θέμα συνδυαστικό το οποίο αφορά σε άσκηση η οποία λύνεται με κλασική μεθοδολογία από το έβδομο κεφάλαιο και μικρότερη άσκηση η οποία λύνεται με εφαρμογή τύπων από το ένατο κεφάλαιο της ύλης.

Γενικότερα, τα θέματα καλύπτουν αρκετά μεγάλο μέρος της εξεταστέας ύλης γι' αυτό και το «άριστα» θα προσεγγίσουν οι άρτια προετοιμασμένοι υποψήφιοι. Έχουν τόσο θεωρητική όσο και αλγεβρική προσέγγιση ένεκα της φύσεως του μαθήματος. Ως προς το θεωρητικό κομμάτι, θα μπορούσαμε να πούμε ότι ζητούνται λεπτομέρειες σε ορισμένα σημεία, αλλά ως προς το πρακτικό μέρος, επισημαίνεται ότι η άλγεβρα δεν είναι απαιτητική. Τονίζεται δε, ότι δεν υπάρχουν σημεία που παρερμηνεύονται από τους μαθητές.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο προτεινόμενο διαγώνισμα του φροντιστηρίου μας:

- στο Α.2.1. ζητείται το ποσοστό ανεργίας όπως στο Δ.3.α) των θεμάτων και
- το Δ.1. αφορά σε ίδιο πίνακα με αυτόν του Δ θέματος των σημερινών θεμάτων.

Τέλος, στο φροντιστήριό μας, θέματα ανάλογης δυσκολίας και φιλοσοφίας έχουν τεθεί τόσο κατά τη διδασκαλία του μαθήματος όσο και στα διαγωνίσματα προετοιμασίας των υποψηφίων.